

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра загальної та соціальної педагогіки

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ
МАТЕРІАЛИ**

**до вивчення навчального курсу “Освіта і педагогічна думка Польщі”
(Oświata i myśl pedagogiczna Polski)
для студентів V курсу філологічного факультету,
спеціальність “Польська філологія”
(мова викладання: польська)**

Львів – 2017

Навчально-методичні матеріали до вивчення навчального курсу “Освіта і педагогічна думка Польщі” для магістрів філологічного факультету, спеціальність “Польська філологія”.

Підготувала доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки
Заячківська Н.М.

**Затверджено кафедрою загальної та соціальної
педагогіки ЛНУ імені Івана Франка
Протокол № від _____ 2016 р.**

На сучасному етапі розвитку українського суспільства зростають вимоги до компетентності фахівця з вищою освітою, його обізнаності з культурним надбанням минулого та передовими досягненнями сучасності. В цьому аспекті все більшого значення набуває досвід світової освітньої проблематики. Навчальна програма спецкурсу „Освіта і педагогічна думка Польщі (16 год. лекційних і 16 год. практично-семінарських занять) призначена для студентів польської філології V курсу філологічного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр”.

Викладання курсу розглядається як одна з ланок підготовки студента-полоніста до майбутнього фаху викладача та перекладача. У курсі передбачено розширити знання студентів про культуру Польщі, розглянути основні віхи розвитку педагогічної думки цієї країни протягом століть, доробок визначних польських педагогів в царині педагогічної теорії та практики; традиції та сучасність польської школи.

Особливу увагу звернуто на підвищення інтересу майбутніх полоністів до освітньої проблематики Польщі, яка має чималі досягнення та здобутки. Завдяки дібраним завданням із самостійної роботи та польській мові викладання, у студентів формуються практичні навички, а саме: вміння аналізувати польською мовою сильні та слабкі сторони освітніх систем різних епох та країн, насамперед Польщі, упродовж різних періодів її розвитку, рефлексивно мислити, застосовувати інтерактивні методи навчання, використовувати відповідну педагогічну термінологію.

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

№ семестру	Години				Форма звітності
	Всього	З них			
		Лекції	Практичні/ семінарські	Самостійна робота	
10	90	16	16	58	Залік

ТЕМИ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність та еволюція виховання (2 год)

1. Початки історії педагогіки в польській педагогічній науці.
2. Виховання на теренах Польщі у первісну добу. Характерні риси виховання цього періоду.
3. Вплив античної педагогічної думки на розвиток педагогічних ідей у Польщі.

Список літератури

1. Encyklopedia pedagogiczna – pod. red. W. Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.
2. Kot S. Historia wychowania. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996. S.1-15.
3. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
4. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.
5. Sztuka nauczania / Pod red. K-Konarzewskiego. Warszawa, 1998.

Тема 2. Теорія і практика польської педагогіки епохи Відродження (2 год)

1. Ренесанс у Польщі (15-16 ст.). Розвиток гуманістичної системи освіти.
2. Визначні представники педагогічної думки періоду Відродження. Ідеали гуманізму в середній освіті.
3. Розвиток єзуїтської освіти. Лютеранські (Західна та Північна Польща), кальвінські (Малопольща і Литва) та аріанські школи.
4. Діяльність Академії Любранського. Виникнення Замоїської академії.

5. А.-Ф. Моджевський як видатний представник польської педагогіки. Погляди на виховання Себастьяна Петрици з Пільзна.

Список літератури

1. Kot S. Historia wychowania. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996. S.242-288.
2. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
3. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. – Kraków, 2002.S.15-21.
4. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.
5. Wołoszyn S. Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie. – Warszawa, 1964.

Тема 3. Діяльність та історичне значення Комісії національної освіти (KEN) (2 год)

1. Комісія національної освіти (KEN) як центральна освітня влада Польщі та перший у Європі відповідник Міністерства освіти.
2. Передумови виникнення, організаційні засади та перший склад Комісії національної освіти (KEN).
3. Створення Товариства з елементарних книг.
4. Основні віхи діяльності Комісії та її значення в розвитку освіти Польщі.
5. Структура системи освіти зазначеного періоду (парафіяльні, середні, вищі школи).

Список літератури

1. Encyklopedia pedagogiczna – pod. red. W. Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.
2. Kot S. Historia wychowania. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.
3. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
4. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. –Kraków, 2002.S.31-40.
5. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny.– Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.
6. Sztuka nauczania / Pod red. K-Konarzewskiego. Warszawa, 1998.

Тема 4. Освіта у Другій Речі Посполитій (1918-1939) (2 год)

1. Розвиток освітніх ініціатив після здобуття Польщею незалежності. Скликання 1919 р. Загальнопольського з'їзду (Учительський Сейм).
2. Головні освітні реформи 1932-1933 рр. Формування нового виховного ідеалу.

3. Педагогічне новаторство у шкільництві міжвоєнного двадцятиліття. Використання у навчально-виховному процесі ідей „нового виховання”, „школи праці” тощо.
4. Польська концепція „творчої школи” Г. Ровіда, „школи життя” Є. Островського. Гуманізм виховних систем Я. Корчака і К. Єжевського.
5. Творчі педагогічні пошуки Кременецького ліцею та гімназії імені Сулковських в м. Ридзин.

Список літератури

1. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
2. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. –Kraków, 2002.S.59-75.
3. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny.– Warszawa: W-wo „Żak”, 1996. S. 253.
4. Pedagogika. Leksykon tematyczny – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2000.
5. http://www.bryk.pl/teksty/studia/pozostałe/pedagogika/23846-historia_wychowania_wyklady.html

Тема 5. Головні напрями освітньої політики у ПНР (2 год)

1. Польська школа в 1945-1947 рр. Виникнення нових університетів у ПНР.
2. Тенденції розвитку освіти після 1947 р. Впровадження марксистсько-ленінської ідеології в освітню політику країни.
3. Спроби реформування структури та змісту шкільної освіти у 70-х рр. Хартія прав і обов’язків учителя (1972 р.).
4. Планування проекту нової системи освіти (1974-1976 рр.). Позитивні та негативні сторони розвитку освіти в період ПНР.

Список літератури

1. Encyklopedia pedagogiczna – pod. red. W. Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.
2. Kot S. Historia wychowania. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.
3. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
4. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. –Kraków, 2002. S.82-85.
5. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.
6. Pedagogika. Leksykon tematyczny – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2000.
7. Szkoła i pedagogika w dobie przełomu. Pod red. T. Lewowickiego, S. Mieszalskiego, M. S. Szymańskiego. Warszawa, W-wo „ZAK”, 1995. S.140-151.

Тема 6. Комплексна реформа освіти в Польщі після 1998 р. (2 год)

1. Прийняття Закону про систему освіти Польщі (1998 р.) як початок радикальних змін у нову освітню систему.
2. Труднощі та проблеми функціонування дошкільного виховання. Запровадження нових типів навчальних закладів.
3. Уведення зовнішньої системи оцінювання.
4. Увага держави до вирішення проблем учнів з особливими потребами, освіти дорослих та позашкільного виховання.
5. Головні перешкоди на шляху освітніх перемін.

Список літератури

1. Biblioteczka reformy. Ministerstwo edukacji narodowej o reformie programowej. 1999, №9.
2. Edukacja w dobie przemian kulturowych: Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi J. Sztumskiemu / Pod red. K. Rędzińskiego i M. Łapoty. – Częstochowa. 2009.
3. Encyklopedia pedagogiczna – pod. red. W. Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.
4. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. –Kraków, 2002.
5. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004. S. 392-396.

Тема 7. Сучасні підходи до розвитку середньої освіти Польщі (2 год)

1. Зміни мережі середніх шкіл як об'єктивна причина, продиктована вимогами змін часу .
2. Інновації та традиції у середній освіті Польщі.
3. Поява вальфдорської школи, навчальних закладів Марії Монтессорі, інтегрованої школи в системі освіти Польщі.
4. Застосування у навчально-виховному процесі польської школи сучасних методів навчання.
5. Діяльність у Польщі освітнього фонду „Socrates” та інших міжнародних освітніх програм.

Список літератури

1. Richard I.Arends. Uczymy się nauczać. Warszawa: W-wo „Szkolne i pedagogiczne”, 1994.S.31-35.
2. Edukacja narodowym priorytetem. Raport o stanie i kierunkach rozwoju edukacji narodowej w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. PWN. W-K 1989.
3. Hopfinger M. Kultura audiowizualna u progu XX wieku. – Łódź, 1997.

4. Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. T1– Pod red naukową K. Szmyd, E. Barnaś-Baran, E. Dolata, A. Śniegulska. Rzeszów , 2012. S.561-571.
5. Pedagogika. Leksykon tematyczny – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2000.
6. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.

Тема 8. Актуальні пріоритети польської освітньої політики (2 год)

1. Найважливіші завдання та інвестиції в галузі освіти Польщі на сучасному етапі.
2. Підвищення ролі вчительства як важливої складової освітніх змін у сучасній Польщі (дослідження Б. Сліверського, Е. Путкевич, М. Загорської та ін. у галузі педагогічної освіти).
3. Демонстрація та захист презентацій, підготовлених студентами.

Список літератури

1. Edukacja narodowym priorytetem. Raport o stanie i kierunkach rozwoju edukacji narodowej w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. PWN. W-K 1989.
2. Izdebska J. Dziecko w rodzinie u progu XX wieku. Niepokoje i nadzieje. – Białystok, 1997.
3. Kacprzak L. Pedagogiczne rozważania o nauczycielu. Piła, 2006.
4. Myśl i praktyka edukacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych. T1– Pod red naukową K. Szmyd, E. Barnaś-Baran, E. Dolata, A. Śniegulska. Rzeszów , 2012. S.74-92.
5. Pedagogika. Leksykon tematyczny – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2000.
6. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.

НАВЧАЛЬНІ ПРОЕКТИ

Навчальні проекти передбачають самостійне виконання студентами двох завдань:

- навчальний проект №1 „Переклад статті на педагогічну тематику”;
- навчальний проект №2 „Підготовка презентації з обраної теми курсу “Освіта і педагогічна думка Польщі”.

Вимоги до проекту №1: “Переклад статті на педагогічну тематику”

Користуючись польською педагогічною пресою, публікаціями в педагогічних виданнях, Інтернетом, перекласти з польської українською мовою статтю або її фрагмент. Обсяг роботи – десять сторінок тексту на аркуші формату А-4. Текст

повинен бути набраний шрифтом Times New Roman 14pt. Тематику педагогічної літератури студенти обирають самостійно.

Вимоги до проекту №2: Підготовка презентації з обраної теми курсу “Освіта і педагогічна думка Польщі”

Із запропонованого переліку обрати тему індивідуального завдання. Самостійно підібрати літературу та оформити презентацію у програмі Power Point. Презентація повинна відображати головні дефініції, питання, проблеми та має бути розміщена не менше, ніж на десяти слайдах.

Тематика індивідуальних завдань

1. Ідеали та організація виховання у середньовічній Польщі.
2. Головні віхи діяльності Ягеллонського університету у Кракові.
3. Розвиток єзуїтської освіти у Польщі.
4. Педагогіка Польщі в епоху Нового часу.
5. Діяльність Комісії національної освіти.
6. Освітні переміни Польщі у період втрати державності (1795-1918).
7. Характерні особливості освіти у Варшавському королівстві (1807-1817).
8. Характеристика освітніх процесів у Вільному місті Кракові.
9. Діяльність таємних школи для поляків у період гітлерівської окупації.
10. Головні зміни в системі освіти Польщі після 1989 року.
11. Досвід Польщі з упровадження зовнішньої системи оцінювання оцінювання знань учнів.
12. Здобутки та труднощі реалізації реформи освіти Польщі.
13. Система освіти Польщі.
14. Інновації та традиції вищої освіти Польщі.
15. Актуальні пріоритети сучасної освітньої політики Польщі.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТА

Поточний контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів на практично-семінарських заняттях –

- доповідь, повідомлення, ґрунтовне розкриття питання – 5 балів;
- активна участь у дискусіях, доповнення – 3 бали;

- доповнення – 1-2 бали.

Максимальна кількість балів, отриманих на практично-семінарських заняттях, – 30;

Навчальний проект №1: “Переклад статті на педагогічну тематику” – 10 балів.

Навчальний проект №2 : “Підготовка презентації з обраної теми курсу “Освіта і педагогічна думка Польщі” –10 балів.

Підсумковий тест – 50 балів.

Шкала оцінювання:

90-100 балів – відмінно (A);	відмінно
81-89 балів – дуже добре (B);	добре
71-80 балів – добре (C);	добре
61-70 балів – задовільно (D);	задовільно
51-60 балів – достатньо (E).	задовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Encyklopedia pedagogiczna – pod. red. W.Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.
2. Kot S. Historia wychowania. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.
3. Krasuski J. Historia wychowania. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.
1. Mrozowska K. Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku. – Kraków, 2002.
2. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny.– Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.
3. Pedagogika. Leksykon tematyczny – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2000.

4. Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2004.
5. Sztuka nauczania / Pod red. K-Konarzewskiego. Warszawa, 1998.

Додаткова

6. Autonomia Uniwersytetu / Pod red. J. Kieniewicz. Warszawa, 2007.
7. Banach A.-K., Dybiec J., Stopka K. Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego. – Kraków, 2000.
8. Biblioteczka reformy. Ministerstwo edukacji narodowej o reformie programowej. 1999, №9.
9. Edukacja narodowym priorytetem. Raport o stanie i kierunkach rozwoju edukacji narodowej w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. PWN. W-K 1989.
10. Gralak B. Szkolnictwo akademickie i nauka polska w okresie okupacji hitlerowskiej. Wydawnictwo Łódzkie. Łódź. 1984.
11. Hopfinger M. Kultura audiowizualna u progu XX wieku. – Łódź, 1997.
12. Izdebska J. Dziecko w rodzinie u progu XX wieku. Niepokoje i nadzieje. – Białystok, 1997.
13. Kacprzak L. Pedagogiczne rozważania o nauczycielu. Piła, 2006.
14. Kupisiewicz Cz. Podstawy dydaktyki ogólnej. –Warszawa, 1996.
15. Ledzińska M. Przetwarzanie informacji przez uczniów o zróżnicowanym poziomie zdolności a ich postępy szkolne. –Warszawa, 1996.
16. Lewowicki T. O kondycji technologii kształcenia // Dokąd zmierza technologia kształcenia / red. S.Stronkowski, W.Skrzydlewski. – Poznań, 1993. – 68-70 s.
17. Państwowe pedagogium i szkoła ćwiczeń w Krakowie. Z tradycji kształtowania nauczycieli. – Kraków. 2011.
18. Pedagogika u progu trzeciego tysiąclecia. Mat-ły pokonferencyjne. Pod red naukową Aleksandra Nałaskowskiego i Krzysztofa Rubachy. W-wo Un.Mikołaja Kopernika. Toruń, 2001.
19. Piwowarski P. Edukacja z perspektywy lokalnej i międzynarodowej. IBN. W., 2006.

20. Podlecki J., Waltoś S. Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego. –Kraków, 1999.
21. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 15 lutego 1999 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego // DU, 1999. – p. 129.
22. Rubacha K. Tożsamość – rozwojowy kontekst wychowania / Pedagogika – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wo naukowe PWN, 2005.
23. Wołoszyn S. Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku. – Kielce, 1998.
24. Wołoszyn S. Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie. – Warszawa, 1964.
25. Sedek G. Psychologia kształcenia. W: J.Strelau (red.). Psychologia. Podręcznik akademicki. T.3.Gdańsk, 2000.

ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ

1. Поняття і генезис виховання у польській педагогіці.
2. Виховання на теренах Польщі у первісну добу.
3. Вплив античної педагогічної думки на розвиток педагогічних ідей у Польщі.
4. Ідеали та організація виховання у середньовічній Польщі.
5. Діяльність парафіяльних та монастирських шкіл.
6. Виховні ідеали головних соціальних станів середньовічної Польщі: шляхти, селян, міщанства та духовенства.
7. Заснування та діяльність Ягеллонського університету у Кракові.
8. Практика і теорія польської педагогіки епохи Відродження. Розвиток єзуїтської освіти; лютеранські, кальвінські та аріанські школи.
9. Діяльність Академії Любранського та Замойської Академії.
10. А.-Ф.Моджевський як видатний представник польської педагогіки.
11. Розвиток педагогіки Польщі в епоху Нового часу. Я.-А.Коменський і Польща.
12. Педагогічна діяльність С.Конарського. Заснування школи ордену піярів Колегіум Нобіліум (Collegium Nobilium).
13. Реформа єзуїтської системи освіти.
14. Передумови та історія виникнення Комісії національної освіти (KEN).
15. Головні віхи діяльності Комісії національної освіти.

16. Організаційна структура шкільної системи, згідно із засадами Комісії національної освіти.
17. Загальний огляд освітніх перемін Польщі у період втрати державності (1795-1918).
16. Особливості розвитку освіти на польських землях під владою Пруссії.
17. Специфіка розвитку освіти на землях, що відійшли до Австро-Угорщини.
18. Стан польської освіти на територіях під владою Росії.
19. Освітня політика у Варшавському королівстві (1807-1817).
20. Освіта у Польському королівстві (1815-1832).
21. Специфіка освітніх процесів у Вільному Місті Кракові.
22. Внесок у розвиток польської педагогічної думки Є.Снядецького, А.Цешковського, Б.Трентовського та Я.-В.Давідаю
23. Розвиток освіти у Другій Речі Посполитій (1918-1939).
24. Реформи 1923-1933 рр. та педагогічне новаторство у шкільництві міжвоєнного двадцятиліття.
25. Польська концепція школи праці: Г. Ровід, Є.Островський, В.Спасовський.
26. Виховні системи Я.Корчака і К.Єжевського.
27. Творчі педагогічні пошуки Кременецького ліцею та гімназії ім.Сулковських в м. Ридзин.
28. Освітня політика фашистських окупантів на польських землях.
29. Таємні школи для поляків у період гітлерівської окупації.
30. Головні напрями діяльності Таємної організації вчителів (ТОН).
31. Значення професійних шкіл для збереження системи освіти Польщі.
32. Таємне навчання у вищих навчальних закладах.
33. Головні напрями освітньої політики у Польській Народній Республіці.
34. Спроби реформування структури та змісту шкільної освіти у 70-х рр. Хартія прав і обов'язків учителя (1972 р.).
35. Позитивні та негативні сторони розвитку освіти в період ПНР.
36. Сутність головних змін в системі освіти Польщі після 1989 р.
37. Початок змін у системі освіти Польщі після 1989 року.

38. Комплексна реформа система освіти Польщі після 1998 року.
39. Діяльність у Польщі вальфдорської та інтегрованої школи, навчальних закладів Марії Монтесорі.
40. Досвід Польщі з упровадження зовнішньої системи оцінювання.
41. Підтримка учнів з особливими потребами як педагогічна проблема.
42. Освіта дорослих та позашкільне виховання в сучасній школі.
43. Головні перешкоди у процесі реалізації реформи освіти.
44. Демографічні умови виконання освітніх завдань у сучасній Польщі.
45. Проблеми вирівнювання освітніх шансів.
46. Порівняння головних досягнень освіти Польщі зі світовою практикою.
47. Мережа шкіл у Польщі на сучасному етапі. Система приватних шкіл.
48. Застосування у навчально-виховному процесі сучасних методів навчання.
49. Діяльність у Польщі освітнього фонду „Socrates” та інших міжнародних освітніх програм.
50. Учитель у сучасній Польщі: головні проблеми та їх розв’язання.
51. Інновації та традиції вищої освіти Польщі.
52. Актуальні пріоритети сучасної освітньої політики Польщі.